

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Національного аерокосмічного
університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Заступник бойови вченої ради

«16» жовтня 2019 р., протокол № 3

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ № 439а від 17.10.2019 р.

Положення

**ПРО РОЗРОБЛЕННЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЮ
ОСВІТНІХ ПРОГРАМ**

СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019

Дата введення « 17 » жовтня 2019 р.

(із змінами від 27 травня 2020 р.)

Харків
2019

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 2 Всього сторінок 20
---	---	---

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Нормативна база розроблення освітніх програм

Положення про розроблення й оформлення освітньої програми Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (далі – Положення) визначає систему розроблення, затвердження, реалізації, моніторингу й перегляду освітніх та освітньо-професійних програм незалежно від форми навчання (очна, заочна) у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (далі – Університет).

Положення розроблено відповідно до таких документів:

- Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII;
- Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII;
- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII;
- Закон України «Про систему професійних кваліфікацій» від 01.10.2012 № 5301-VI;
- Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187;
- Національна рамка кваліфікацій, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2014 № 1341;
- Положення про організацію освітнього процесу в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», затверджено Вченою радою (протокол № 10 від 18.05.2016);
- Лист Міністерства освіти і науки України від 05.06.2018 № 1/9-377 «Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм»;
- Лист Міністерства освіти і науки України від 28.04.2017 № 1/9-239.

Положення ґрунтується на таких матеріалах:

- Довідник користувача ЄКТС (ред. 2015 р.);
- Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (2005 р.);
- Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (14–15.05.2005 р.);
- Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 № 600 (зі змінами наказ від 21.12.2017 № 1648);
- Національний освітній глосарій: вища освіта (2011 р.).

Розробники: Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Перевірів: Романов М.С.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 17.10.2019
---	----------------------------	---------------	-------------------------

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 3 Всього сторінок 20
---	---	---

1.2 Глосарій

У цьому Положенні терміни й скорочення вживаються в такому значенні:

Академічна мобільність (Academic mobility) – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися або проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі/закладі вищої освіти (науковій установі) на території України або поза її межами.

Академічний ступінь (Academic degree) – освітня кваліфікація, що присуджується вищим навчальним закладом/закладом вищої освіти за результатами успішного виконання освітньої програми з вищої освіти (наприклад, ступінь бакалавра, ступінь магістра, ступінь доктора філософії).

Акредитація (Accreditation) – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності вищого навчального закладу/закладу вищої освіти за цією програмою щодо такого:

- відповідність стандарту вищої освіти;
- здатність виконати вимоги стандарту й досягти заявлених у програмі результатів навчання;
- досягнення результатів заявлених у програмі навчання.

Атестація (Assessment/Attestation) – установлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня й обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Аудиторні години (Class/contact hours) – години, які витрачаються здобувачами вищої освіти й викладачами на аудиторні навчальні заняття.

Бакалавр (Bachelor, firstcycle degree) – освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти, який відповідає щостому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій України, й присуджується вищим навчальним закладом/закладом вищої освіти після успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми.

Група забезпечення спеціальності – група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої та фахової передвищої освіти, післядипломної освіти для осіб з вищою освітою та осіб з освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, особисто беруть участь в освітньому процесі й відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним у Ліцензійних умовах.

Розробники: Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Перевірив: Романов М.С.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 17.10.2019
---	----------------------------	---------------	-------------------------

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 4 Всього сторінок 20
--	--	---

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, ЄКТС (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS) – система трансферу й накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення певних результатів навчання; навантаження обліковується в кредитах ЄКТС. УЄКТС навантаженню одного навчального року за денною формою навчання відповідають 60 кредитів.

Загальні компетентності (Generic competences) – компетентності, які формуються у здобувача вищої освіти під час навчання за певною освітньою програмою, але мають універсальний характер і можуть бути перенесеними із контексту однієї освітньої програми до іншої.

Знання (Knowledge) – осмислена й засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання є емпіричними (фактологічними) і теоретичними (концептуальними, методологічними).

Інтегральна компетентність (Integral competence) – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який передає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності.

Кваліфікація (Qualification) – офіційний результат оцінювання й визнання, отриманий, коли вповноважена установа визначила, що особа набула компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом (атестат, диплом, сертифікат або інше свідоцтво) про вищу освіту.

Класифікація галузей освіти й підготовки, Євростат (Classification of fields of education and training, EUROSTAT) – класифікація освіти на основі системної характеристики освітніх програм, що є інструментом збору, узагальнення й подання статистичних даних про освіту в Європейському Союзі на основі Міжнародної стандартної класифікації освіти (МСКО) 1997 року.

Компетентнісний підхід (Competence-based approach) – підхід до визначення результатів навчання, що базується на їх описі в термінах компетентностей. Компетентнісний підхід є ключовим методологічним інструментом реалізації цілей Болонського процесу та за своєю суттю є студентоцентричним.

Розробники: Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Перевірив: Романов М.С.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 17.10.2019
---	----------------------------	---------------	-------------------------

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 5 Всього сторінок 20
---	---	---

Компетентність (Competence) – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну й подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти. Компетентності є основою кваліфікації випускника. Компетентність як набуті реалізаційні здатності особи до ефективної діяльності не слід плутати з компетенцією як наданими особі повноваженнями.

Компетенція/компетенції (Competence, competency/competences, competencies) – надані (наприклад, нормативно-правовим актом) особі (іншому суб'єкту діяльності) повноваження, коло її (його) службових та інших прав і обов'язків. Слід відрізнити поняття компетенції/компетенцій від компетентності/компетентностей як набутих реалізаційних здатностей особи.

Контроль якості (Quality control) – процес оцінювання якості, сфокусований на вимірюванні якості вищого навчального закладу/закладу вищої освіти або освітньої програми. Містить певний набір розроблених методів, процедур, інструментів, що використовуються для визначення відповідності реальної якості встановленим стандартам. Ключовим елементом контролю якості є система доказів правильності оцінювання якості.

Кредит ЄКТС (Credit ECTS) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Певна кількість кредитів ЄКТС призначається всім компонентам освітньої програми й програми в цілому. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин згідно із Законом України «Про вищу освіту». Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, зазвичай, 60 кредитів ЄКТС.

Критерії оцінювання (Assessment criteria) – стосовно оцінювання виконання вимог освітніх програм – це опис того, що й на якому рівні має зробити здобувач вищої освіти для демонстрації досягнення результатів навчання.

Магістр (Master, second cycle degree) – освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти, який відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій України та присуджується вищим навчальним закладом/закладом вищої освіти після успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми.

Розробники: Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Перевірив: Романов М.С.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 17.10.2019
---	----------------------------	---------------	-------------------------

Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 6 Всього сторінок 20
---	---	---

Мобільність (Mobility) – один із ключових принципів формування європейських просторів вищої освіти й досліджень, при якому передбачається різні можливості для вільного переміщення студентів, викладачів, дослідників, адміністраторів у цих просторах з метою академічного й загальнокультурного взаємозбагачення. Цей принцип призначено для забезпечення цілісності європейських просторів. Важливу роль у забезпеченні мобільності відіграють основні інструменти Болонського процесу – Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, Додаток до диплома, а також Європейська й національні системи забезпечення якості вищої освіти.

Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО/ISCED) – розроблений ЮНЕСКО всеохопний статистичний опис національних систем освіти й методології для їх оцінювання згідно з міжнародними рівнями. Основною одиницею класифікації МСКО є освітня програма. Крім того, МСКО класифікує програми за галузями знань, орієнтацією і призначенням програми.

Національна рамка кваліфікацій, (НРК) (National Qualifications Framework, NQF) – цілісний міжнародний зрозумілий опис національної шкали кваліфікацій (у вигляді кваліфікаційних рівнів) у термінах компетентностей, через який усі кваліфікації та інші навчальні досягнення, зокрема, у вищій освіті, може бути виражено й співвіднесено між собою. В Україні Національну рамку кваліфікацій затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. №1341.

Навчальний план (Degree courses scheme) – план, що розробляється вищим навчальним закладом на основі освітніх компонентів, визначених в освітньо-професійній (освітньо-науковій) програмі за кожною спеціальністю. У навчальному плані наводяться перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять і їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного й підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який затверджує керівник вищого навчального закладу.

Освітній компонент (Educational component) – самодостатня й формально структурована частина освітньо-професійної програми (наприклад, курс, модуль, навчальна дисципліна, семінар, виробнича практикатошо).

Розробники: Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Перевірив: Романов М.С.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 17.10.2019
---	----------------------------	---------------	-------------------------

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 7 Всього сторінок 20
---	--	---

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова або освітньо-творча) програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спланованих та організованих для досягнення певних результатів навчання, які дають право на отримання конкретної освітньої або освітньої та професійної кваліфікації.

Освітньо-професійна програма (Educational-professional program) – програма, що розробляється проектною групою випускової кафедри (міжкафедральною групою), затверджується вченою радою Університету й уводиться в дію наказом ректора:

– для першого рівня вищої освіти (бакалавр) – обсяг 180–240 кредитів ЄКТС;

– для другого рівня вищої освіти (магістр) – обсяг 90–120 кредитів ЄКТС.

Освітньо-наукова програма (Educational-academic program) – програма, що розробляється проектною групою, затверджується вченою радою Університету й уводиться в дію наказом ректора:

– для першого освітньо-наукового рівня (магістр) – обсяг 120 кредитів ЄКТС;

– для першого наукового рівня (доктор філософії).

Оцінювання студентів (Assessment of individual students) – формалізований процес визначення рівня опанування студентом запланованих (очікуваних) результатів навчання, що є необхідним для вдосконалення навчального процесу, підвищення ефективності викладання, розвитку студентів.

Подвійний диплом/атестат (Double diploma/degree) – документи про вищу освіту, що надаються окремо кожним з двох вищих навчальних закладів після успішного завершення здобувачем вищої освіти спільної освітньої програми на певному циклі/рівні вищої освіти, яке узгоджено між цими вищими навчальними закладами.

Придатність (здатність) до працевлаштування (Employability) – наявність у випускників компетентностей (знань, умінь, інших особистісних характеристик), необхідних для успішного працевлаштування.

Програмні компетентності (Programme competences) – найбільш важливі компетентності, що визначають специфіку й включаються до Профілю програми. Очікується, що програмні компетентності однакових програм у різних університетах є подібними або порівняними.

Розробники: Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Перевірив: Романов М.С.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 17.10.2019
---	----------------------------	---------------	-------------------------

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 8 Всього сторінок 20
---	---	---

Програмні результати навчання (Programme learning out comes) – узгоджений набір 15–20 тверджень, того, що саме здобувач вищої освіти повинен знати, розуміти й бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми.

Проект «Тюнінг» (TUNING Project) – проект Європейської Комісії «Створення освітніх структур у Європі», що реалізується з 2000 р. європейськими університетами при взаємодії сферою праці в якій спрямовано на формування загальної методології порівнюваності сумісності рівнів і змісту освітніх програм у різних предметних галузях вищої освіти. Проект охоплює переважну більшість країн, що підписали Болонську декларацію, включаючи Україну. Згідно з проектом «Тюнінг» академічні ступені (кваліфікації) у міжнародному плані можуть бути порівнянними й сумісними, якщо порівнянними є ті, що здатні (компетентні) виконати їх власники, та відповідні профілі програм.

При цьому не ставиться за мету розроблення уніфікованих загальноєвропейських освітніх програм із детермінованим переліком навчальних дисциплін і з певним змістом. У проекті наведено ключові загальні й предметно-специфічні (фахові) компетентності для окремих освітніх галузей. У межах проекту також розроблено дескриптори циклу/рівня для багатьох предметних областей.

Проектна група – визначена наказом керівника закладу освіти група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які є відповідальними за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти, фахової передвищої освіти й у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним у Ліцензійних умовах, тобто мають будь-які чотири види й результати перелічених у п.30 Ліцензійних умов.

Професійне визнання (Professional recognition) стосується права власника кваліфікації на практичну діяльність і відповідний професійний статус. У межах Європейського Союзу визнання в професійних цілях визначається як правовий акт, за яким компетентний орган у приймаючій країні визнає, що кваліфікація, отримана за рубежом є прийнятною для здійснення на її території законодавчо регульованої професійної діяльності.

Профіль програми (Programme profile) – документ європейського зразка, створений для подання в установленій формі основної інформації про освітню програму. Дає змогу точно позиціонувати освітню програму серед інших, співвіднести з тематикою наукових досліджень, чим полегшити її розуміння всіма основними зацікавленими особами/стейкхолдерами: студентами, роботодавцями, дослідниками, викладачами, агенціями

Розробники:	Перевірив:	Видав:	Дійсне з:
Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Романов М.С.	ХАІ	17.10.2019

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 9 Всього сторінок 20
---	---	---

забезпечення якості тощо. Визначає предметну область, до якої належить певна освітня програма, її освітній рівень і специфічні особливості, які відрізняють її від інших подібних програм. Може бути самодостатнім документом або частиною Додатка до диплома (обсягом до двох сторінок).

Регульована професія (Regulated profession) – професія, допуск до якої та/або діяльність у межах якої певним чином регулюється спеціальним законом або спеціальними адміністративними правилами.

Результати навчання (Learning outcomes) – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою під час навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити й виміряти. Результати навчання в сукупності із критеріями їх оцінювання визначають мінімальні вимоги до присвоєння кредитів, тоді, як оцінювання ґрунтується на зіставленні реальних навчальних досягнень студента із мінімальними вимогами. Реальні результати навчання відрізняються від навчальних цілей (очікуваних результатів) тим, що стосуються навчальних досягнень студента, тоді як цілі навчання є намірами викладача (запланованими результатами). Термін «результати навчання» є одним із основних термінів Болонського процесу і важливим для розуміння й порівняння різноманітності академічних ступенів (кваліфікацій) у Європі, змінення освітньої парадигми з процесної на результатну. Останнє означає перехід від підходу в будіванні освітніх програм і викладанні, орієнтованого на викладача, до студентоцентрованого підходу.

Спеціалізація (Specialization) – складова спеціальності, що визначє заклад вищої освіти, у якій передбачається профільна спеціалізована освітня програма вищої або післядипломної освіти.

Спеціальність (Speciality/Specialty/Detailed field) – деталізована предметна область освіти і науки, гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти, що об'єднує споріднені освітні програми, у яких передбачено спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Стандарт вищої освіти (Higher Education Standard) – сукупність вимог до змісту й результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів/закладів вищої освіти й наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення й оцінювання якості змісту і результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів/закладів вищої освіти (наукових установ).

Розробники:	Перевірів:	Видав:	Дійсне з:
Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Романов М.С.	ХАІ	17.10.2019

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 10 Всього сторінок 20
---	--	--

У Стандарті вищої освіти наведено такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості

Студентоцентризований підхід (Student-centered approach/Learner-centered approach) – підхід, у якому передбачено розроблення освітніх програм, зосереджених на результатах навчання, урахують особливості пріоритетів особи, що навчається, ґрунтуються на реалістичності запланованого навчального навантаження, яке узгоджується із тривалістю освітньої програми.

Уміння (Skills) – здатність застосовувати знання й уміння для виконання завдань і розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) і практичні на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів.

Фахові (предметно-специфічні) компетентності (Subject specific competences) – компетентності, які безпосередньо визначають специфіку (галузі знань/предметної області/спеціальності) освітньої програми та кваліфікацію випускника, забезпечують індивідуальність кожній освітній програмі. У Європейському просторі вищої освіти за проектом «Тюнінг» розробляються описи й переліки компетентностей, результатів навчання для галузей знань і спеціальностей.

Якість вищої освіти (Quality in Higher Education) – рівень набутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти. Якість вищої освіти є ключовим поняттям Болонського процесу. З метою її забезпечення розроблено Рамку кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (2005 р.), Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (2005 р.), утворено Європейську асоціацію забезпечення якості вищої освіти (2004 р.) і Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти.

Розробники: Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Перевірив: Романов М.С.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 17.10.2019
---	----------------------------	---------------	-------------------------

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 11 Всього сторінок 20
---	---	--

2 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТНЬОЇ (ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ, ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ) ПРОГРАМИ

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» Університет має право розробляти й реалізовувати одну або кілька освітніх (освітньо-професійних та освітньо-наукових) програм у межах ліцензованої спеціальності.

Розроблення й оформлення освітніх програм в Університеті регламентуються цим положенням.

Освітні програми в межах спеціальності є профільними спеціалізованими програмами.

Для запровадження окремих спеціалізацій факультети мають право створювати профільні освітні програми, з різними назвами. При цьому освітня програма спеціалізації повинна забезпечувати виконання стандарту вищої освіти за спеціальністю і може бути спрямованою на здобуття компетентностей, характерних для певної професії, визначених професійним стандартом або іншим документом.

Назви освітніх програм повинні мати ознаки (ключові слова) назви відповідних спеціальностей (спеціалізації, спеціалізацій), припускаючи повний збіг або використання парафрази, або за змістом відповідати цим назвам з урахуванням особливостей реалізації освітніх програм на основі сформованих кадрового, науково-методичного й матеріально-технічного потенціалів закладу вищої освіти, його академічних традицій, інших особливостей освітнього процесу (спільне й подвійне дипломування, використання іноземних мов в освітньому процесі тощо).

У назвах освітніх програм також можуть указуватись:

– назви типів програм підготовки бакалаврів і магістрів, передбачені в Міжнародній стандартній класифікації освіти;

– назви професій і професійних назв робіт за Національним класифікатором «Державний класифікатор професій ДКП 003:2010», нових професій, які систематично трапляються в угодах роботодавців або існують інші переконливі докази їх існування або попиту на них у майбутньому і для яких здійснюється підготовка здобувачів освіти в межах цієї освітньої програми (якщо освітня програма спрямована на присвоєння або підготовку до присвоєння відповідних професійних кваліфікацій);

– назви ключових спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, відображених у стандарті (проекті стандарту) вищої освіти і є характерними саме для цієї освітньої програми, форми здобуття освіти, року набору тощо.

Розробники:	Перевірив:	Видав:	Дійсне з:
Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Романов М.С.	ХАІ	17.10.2019

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 12 Всього сторінок 20
--	---	--

Необхідно уникати конфлікту назв, зокрема, не використовувати повністю або частково назви інших галузей освіти й спеціальностей (включаючи застарілі назви спеціальностей, які не відповідають певній спеціальності), характерних для них професій і професійних назв робіт, ключових спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, назв освітніх програм.

Використання однакових або майже однакових назв освітніх програм за різними спеціальностями є неприпустимим.

За кожною спеціальністю на основі відповідної освітньої програми розробляється навчальний план, у якому наводиться перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного й підсумкового контролю.

Кожній спеціалізації відповідає окрема освітня програма, тому до складу однієї освітньої програми не можуть уходити кілька спеціалізацій.

З ВИМОГИ ДО ПРОЕКТНОЇ ГРУПИ З РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНІХ (ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ, ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ) ПРОГРАМ

В Університеті створюються проектні групи, склад яких затверджується наказом ректора ХАІ на основі поданих службових записок від факультетів, керуючись такими рекомендаціями:

Проектна група повинна складатися з науково-педагогічних або наукових працівників, які працюють у закладі освіти за основним місцем роботи, мають кваліфікацію відповідно до спеціальності й не входять (входили) до жодної проектної групи такого або іншого закладу вищої освіти в поточному семестрі (крім проектної групи з цієї ж спеціальності в цьому навчальному закладі).

Гарант освітньої програми, призначений наказом керівника закладу вищої освіти, є відповідальним за реалізацію освітньої програми. За відсутності відповідного наказу гарантом освітньої програми вважається керівник відповідної проектної групи, призначений закладом вищої освіти відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 року № 347).

Гарант освітньої програми не може в поточному навчальному році бути одночасно гарантом іншої ОП.

Гарант освітньої програми несе персональну відповідальність за забезпечення якості викладання та навчання за освітньою програмою, своєчасне надання інформації щодо моніторингу програми, її акредитації та конкурентоздатності.

Розробники: Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Перевірив: Романов М.С.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 17.10.2019р.
---	----------------------------	---------------	---------------------------

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 13 Всього сторінок 20
--	---	--

Для забезпечення якості викладання та навчання на освітній програмі утворюються групи супроводу освітньої програми, до складу яких входять науково-педагогічні працівники (зазвичай із числа членів робочої групи, яка розробляла проект програми), представники здобувачів вищої освіти та роботодавців (за згодою).

Залежно від рівня освіти до складу проектної групи спеціальності встановлюються додаткові вимоги:

- для освітньо-професійного ступеня молодшого бакалавра має бути не менше трьох осіб, з яких хоча б одна особа має науковий ступінь та/або вчене звання;
- для освітнього ступеня бакалавра має бути не менше трьох осіб, які мають науковий ступінь та/або вчене звання;
- для освітнього ступеня магістра має бути не менше трьох осіб, які мають науковий ступінь вчене звання, з них один доктор наук і/або професор;
- для освітньо-наукового ступеня доктора філософії має бути не менше трьох осіб, які мають науковий ступінь й вчене звання, з них не менше двох докторів наук і/або професорів.

Зважаючи на наявність іноземних громадян та осіб без громадянства, один із членів проектної групи повинен володіти англійською мовою на рівні B2 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти або мати кваліфікаційні документи (диплом про вищу освіту, науковий ступінь), що стосуються використання англійської мови (уведення в дію заплановано на 1 січня 2020 р.).

Вимоги до керівника проектної групи щодо наявності в нього не менше однієї статті в періодичному виданні, яке включено до однієї з наукометричних баз, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection, уводяться в дію через три роки після набрання чинності Ліцензійних умов, тобто з 23.05.2021 р.

4 ПОРЯДОК ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ (ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ, ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ) ПРОГРАМ

4.1. Пропозиції щодо запровадження нової освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програмив ХАІ та складу проектної групи з її розроблення подаються випусковими кафедрами до вченої ради факультету.

4.2. За рішенням вченої ради факультету формується службове подання на ім'я ректора ХАІ про склад проектної групи з розроблення освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми.

4.3. На основі службових подань від факультетів формується наказ ректора ХАІ про затвердження складів проектних груп і запровадження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм у ХАІ.

Розробники:	Перевірів:	Видав:	Дійсне з:
Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Романов М.С.	ХАІ	17.10.2019р.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 14 Всього сторінок 20
---	---	--

4.4 Проектна група розробляє зміст освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми з усім комплексом складових, визначених у Положенні.

4.5 Розроблений текст освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми розглядається на вченій раді факультету, яка передусім рекомендує розглянути зміст програми на засіданні галузевих НМК Університету.

4.6 Для розгляду й узгодження змісту освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми на засіданні НМК, факультет подає текст програми до навчально-методичного відділу й відділу ліцензування та акредитації.

4.7 Електронний варіант освітньої програми розміщується на сайті (web-порталі) Університету для громадського обговорення.

4.8 Після розгляду й затвердження змісту освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми на засіданні НМК, голова готує службове подання на ім'я голови вченої ради Університету про внесення питання щодо розгляду програми на засіданні вченої ради Університету.

4.9 Рішення вченої ради про затвердження освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми є підставою для розроблення й затвердження навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за цією програмою.

5 ПОРЯДОК ОНОВЛЕННЯ Й МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ (ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ, ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ) ПРОГРАМ

5.1 Перегляд освітніх програм здійснюється один раз на 5 років. Однак, з метою вдосконалення або модернізації проектна група може вносити необхідні зміни або доповнення протягом цього терміну.

5.2 Оновлення освітньої програми

Освітня програма може оновлюватися частково в частині всіх компонентів, крім місії (цілей) і програмних навчальних результатів.

Підставою для оновлення освітньої програми можуть бути:

- ініціатива і пропозиції гаранта освітньої програми та/або академічної ради ОП і/або викладачів програми;
- результати оцінювання якості освітньої програми (такі результати мож бути отримано під час самообстеження ОП, опитувань здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців, адміністративних перевірок, внутрішнього й зовнішнього аудиту та інших процедур);
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру та/або інших ресурсних умов реалізації освітньої програми.

Розробники:	Перевірив:	Видав:	Дійсне з:
Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Романов М.С.	ХАІ	17.10.2019

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 15 Всього сторінок 20
---	---	--

Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОП (навчальному плані, матрицях, робочих програмах навчальних дисциплін, програмах практик тощо).

Якщо зібрана інформація свідчить про розбіжність між передбаченим навантаженням і часом, якої фактично потребує більшість здобувачів вищої освіти для досягнення певних результатів навчання, необхідно переглянути навчальне навантаження, кредити, результати навчання або заходи й методи навчання й викладання. Це може також потребувати перепроєктування освітньої програми та її освітніх компонентів.

Проект оновлення ОП подається на розгляд дотимчасової робочої групи в складі представників студентського самоврядування, галузевої НМК й від роботодавця.

Оновлення освітньої програми розглядається на засіданні галузевої НМК університету й за умови прийняття позитивного рішення фіксується у відповідному протоколі.

Модернізація освітньої програми має за мету більш значне змінення в її змісті й умовах реалізації, ніж при плановому оновленні, і може стосуватися також мети (місії), програмних навчальних результатів ОП. Змінення виду освітньої програми також належить до модернізації. Особливим випадком модернізації ОП є включення до неї нових неформальних спеціалізацій.

5.3 Модернізація ОП може проводитися:

- з ініціативи керівництва Університету/факультету в разі незадовільних висновків про її якість унаслідок самообстеження або аналізу динаміки набору здобувачів вищої освіти;
- з ініціативи гаранта освітньої програми та/або вченої ради за відсутності набору вступників на навчання за освітньою програмою;
- за наявності висновків про недостатньо високу якість ОП за результатами різних процедур оцінювання якості освітньої програми;
- з ініціативи основних стейкхолдерів;
- з ініціативи проектної групи з метою врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, у яких реалізується освітня програма, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці.

Бажаним є залучення до модернізації освітніх програм представників ключових роботодавців, зовнішніх відносно цієї освітньої програми експертів (як з професійної спільноти Університету, так і незалежних).

Модернізована освітня програма разом з обґрунтованими змінами має бути затвердженою в порядку, передбаченому в розділі 4 цього Положення.

Розробники:	Перевірив:	Видав:	Дійсне з:
Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Романов М.С.	ХАІ	17.10.2019

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 16 Всього сторінок 20
---	---	--

6 ВИМОГИ ДО ЗАПОЧАТКУВАННЯ ТА АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНІХ (ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ, ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ) ПРОГРАМ

Освітня програма (ОП) започатковується в межах ліцензованої спеціальності. Ліцензований обсяг для нової освітньої програми виділяється завдяки вивільненню ліцензованих місць у межах певної спеціальності. Ліцензований обсяг за формами навчання затверджується рішенням вченої ради. Під час вступної кампанії розподіляти ліцензований обсяг заборонено.

За виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої та фахової передвищої освіти, післядипломної освіти для осіб з вищою освітою та осіб з освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста відповідає група забезпечення спеціальності, група педагогічних, науково-педагогічних і/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які особисто беруть участь в освітньому процесі й відповідають кваліфікаційним вимогам.

Кваліфікація відповідно до спеціальності – кваліфікація особи, підтверджена документом про освіту або науковий ступінь із відповідної спеціальності або науковою, науково-педагогічною, педагогічною чи іншою професійною діяльністю за відповідною спеціальністю за не менш як чотирма видами або результатами, переліченими в п. 30 Ліцензійних умов.

Група забезпечення спеціальності в кожному підрозділі закладу освіти, де здійснюється підготовка за спеціальністю, повинна складатися з науково-педагогічних або наукових працівників, які працюють у закладі освіти за основним місцем роботи, мають кваліфікацію відповідно до спеціальності й не входять (входили) до жодної групи забезпечення такого або іншого закладу вищої освіти в поточному семестрі.

При цьому склад групи забезпечення має відповідати таким вимогам:

– частка тих, хто має науковий ступінь і/або вчене звання, визначається для найвищого рівня, за яким фактично провадиться освітня діяльність, і становить не менше 20 відсотків від загальної кількості членів групи забезпечення для рівня молодшого бакалавра (до 1 вересня 2019 р. з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію), 50 відсотків – для рівня бакалавра, 60 відсотків – для рівня магістра, доктора філософії;

– частка тих, хто має науковий ступінь доктора наук і/або вчене звання професора, визначається для найвищого рівня, за яким фактично провадиться освітня діяльність, і становить не менше 10 відсотків від загальної кількості членів групи забезпечення для рівня бакалавра, 20 відсотків – для рівня магістра, 30 відсотків – для рівня доктора філософії.

Розробники:	Перевірив:	Видав:	Дійсне з:
Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Романов М.С.	ХАІ	17.10.2019

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 17 Всього сторінок 20
---	---	--

Кількість членів групи забезпечення є достатньою, якщо на одного її члена припадає не більше 30 здобувачів вищої освіти всіх рівнів, курсів і форм навчання з відповідної спеціальності (для дистанційної форми навчання не більше 60 здобувачів).

7. ОФОРМЛЕННЯ ОСВІТНІХ (ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ, ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ) ПРОГРАМ

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма розробляється відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України зазначених, у листі від 28.04.2017 р. №1/9-239.

Структурними елементами освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми є:

- титульний аркуш;
- зміст;
- преамбула;
- загальна характеристика;
- обсяг кредитів ЄКТС;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів;
- перелік нормативних документів, на яких базується освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма;
- пояснювальна записка до освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми;
- ппис освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Положення затверджується вченою радою Університету й уводиться в дію наказом ректора Університету.

8.2. Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи Університету в межах своїх повноважень, установлених у посадових інструкціях.

Розробники:	Перевірив:	Видав:	Дійсне з:
Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Романов М.С.	ХАІ	17.10.2019

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення про розроблення та модернізацію освітніх програм	СУЯ ХАІ-НМВ-П/007:2019 Стор. 18 Всього сторінок 20
---	---	--

8.3. Зміни й доповнення до Положення розглядаються й затверджуються вченою радою Університету й вводяться в дію наказом ректора Університету в установленому порядку.

ПОГОДЖЕНО:

Помічник ректора
із забезпечення якості освіти

Ю.А. Воробйов

Голова студентської ради Університету

Д.С. Купіна

Голова первинної профспілкової
організації студентів

Ю.Л. Прончаков

Провідний юрисконсульт

С.В. Орлов

Розробники: Федоренко М.М. Охрамович О.П.	Перевірив: Романов М.С.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 17.10.2019
---	----------------------------	---------------	-------------------------

